

негативное явление, уносящее десятки, а то сотни тысяч жизней людей. И таким образом коренные жители, нуждаются не только в финансировании, но и в моральной поддержке, которую находят в Интернет-пространстве.

В перспективе, на наш взгляд, Интернет-пространство получит дальнейшее развитие и даст возможность людям получить еще большие возможности и еще большую поддержку со стороны других пользователей Интернета. И всемирная сеть откроет ошеломляющие возможности интернет-пользователей во взаимопомощи друг-другу.

Список использованных литературы:

1. ru.wikipedia.org/wiki/Краудфандинг копия

Әлім Ә.А.
журналистика факультетінің
оқытушысы
әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ КАПИТАЛ ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР

Кешегі дана ойшыл Абай атамыз «қолымды мезгілінен кеш сермедім» деп, өзі айызы қанып сусындай алмаған «ғылым бұлағын» нысанаға алуды кейінгі ұрпаққа аманаттап кетті емес пе?! Бұл мақаланың түп негізін ашу үшін БАҚ-да жиі кездесетін «ақпарат заманы», «ақпараттық қоғам», «ғылыми техникалық прогресс» сияқты омоним сөздердің интеллектуалдық капитал сөзімен байланысын анықтап алуды жөн көріп отырмыз. «Қазіргі кезде ақпараттандыру күллі әлемде болып жатқан үдерістердің көлемін, белсенділігін, шынайылық-жалғандығын анықтайтын пост-индустриалды кезеңнің құралына айналды. Архаикалық заманда өмір сүрген адамның өмір бойы жинаған ақпаратына қазіргі заманның тұрғыны 24 сағаттың ішінде қол жеткізеді. Ғылыми-техникалық прогрестің нәтижесінде ақпарат қолмен жазудан баспаға, кейін сандық түрге алмасты. Шапшаң түрде бір сана иесінен екіншіге ауысатын ақпарат заманауи технология әсерінен білімнің, қоғамдық қарым-қатынастың түрлерін де өзгертті. Осыған орай адам капиталы ретінде анықталған білім, дәлірек айтқанда, интеллектуалды капитал заманауи технологияның дамуына қатысты дамып, қоғам санасын өзгертіп отыр. Ал, осы қоғам санасын өзгертіп тұрған Елбасымыздың дуалы аузынан бастап мектеп оқушысының сөздік қорынан табылып кете қоятын «интеллектуалды капитал» сөз күрделі көрінгенімен өте қарапайым мәнге ие. «Интеллектуалды капитал» тіркесі «интеллект», яғни, (лат. intellectus — таным, ұғыну, аңдау) жеке тұлғаның ақыл-ой қабілеті, жәй ғана қабілет емес-оқуға деген қабілеттілік, қоршаған болмысының заңдылықтарын белсенді меңгеруге қабілеттілік және «капитал»-(лат. capitalis – басты нәрсе, басты мүлік, негізгі қаржы), ал, бізге керегі адами капитал болса, «білім экономикасын» қалыптастыру мен дамытудың басты факторы креативтік және инновациялық адами капитал болып табылады. Осыдан келіп, кез-келген Қазақстан азаматы өз капиталын адами капиталға, ал, мемлекеттік деңгейде білімді «Интеллектуалды капиталға» айналдыруы бүгінгі күннің талабы болып отыр.

Адам капиталын тәжірибелік, салт-дәстүрді, идеологиялық, интеллектуалды және нәтижелі тұрғыдан сипаттауға, түсіндіруге, бағалауға болатынын жадымызда сақталық. Танымдық талпыныста бұл өлшемдердің тетік күйін қалай қалыптастыруға немесе қолдануға болады деген ойтүрткі туындайды. Әр өлшемнің тетігін анықтау аралас тәсілдерге тәуелді. Тұрмыстық өмірде адам капиталы мәселесін қозғау дегеніміз, адамның денсаулығын, көңіл-күйін, мінез-құлқын, ерік-жігерін, зейне-зердесін, интеллектуалды даму аумағын, қысқасы, өмір сүру тәсілі мен өмірлік стратегиясын тілге тиек ету, сол қабілет-қасиеттердің басалқы сипаттарын бетке ұстау. Олай деуге себеп, адам капиталы, біріншіден, әлеуметтік

дамудың факторын құрайды, екіншіден, әлеуметтік және рухани-кісілік факторды халықтық капиталға айналдырудың тетігі болып табылады.

Білім алу барысында адамдар кәсіпті меңгерген маманнан ақпарат алады, өндейді, бағалайды және қолданады. Яғни, қазіргі заманның талабына сай жеке тұлға өзінің еркіне, қанағаттанған түрде өмір сүруіне қажетті игіліктерге ақпарат, білім арқылы жетеді. Егер, XVIII ғасырға дейін мемлекет негізі күш болса, ІХХ-ХХ ғғ. – ақша, ХХІ ғ. – білім, интеллект заманы болып отыр. Демек, мемлекет экономикасын, саясатын, бір сөзбен айтқанда болашақтағы оң нәтижелі дамуын интеллектуалды капитал анықтайды.

Келесі бағдарламалар адам капиталының дамуына ықпал етуші деп қарастырылады:

- «Қазақстан-2050» даму стратегиясы;
- «Қазақстан-2030» даму стратегиясы;
- «Халықтың жұмыспен қамтылуы-2020»;
- «Қол жетімді баспана-2020»;
- «Болашақ»;
- «Интеллектуалды ұлт 2020».

Адам өз капиталын жоғарылатқан сайын, білімін арттырған сайын, жоғары дәрежедегі игіліктерге қол жеткізеді. Ел Президенті Н.Ә.Назарбаев мемлекеттің әлеуметтік саласын дамытуда әрбір Қазақстандыққа өмір бойы білім алу концепциясын негізге алуды ұсынды.

Сапалы білім қай кезде болмасын ел экономикасына, саясатына, мәдениетіне қажетті анықтаушы фактор болып табылады. Жоғарыда айтылып кеткен бағдарламаларға қоса дәстүрлі ұлттық құндылықтарымызға байланысты келесі ұсыныстар ескерілсе екен:

- халыққа бағытталған білімді қадағалау, сүзгіден өткізу.
- сапалы білім жетіспеушілігін ІТ технологияларды қолдану және жаппай білім беру сапасын қатаң қадағалау арқылы азайтып, бәсекеге қабілеттілікті арттыру.

«Адам капиталы интеллектуалдық қоғамның қоры, байлығы. Интеллектуалды қор ретінде адам капиталының бағалануы қоғамдық пікірдің толықтай орта не төмен деңгейде деп жауап қатуы елдегі шынайы картинаны танытады. Адам капиталына салынатын қор неғұрлым жоғары болса, соғұрлым азаматтардың өмір сүру сапасы артады, олардың материалдық емес құндылықтарды өндіруі артады.

Адам капиталы термині алғаш АҚШ-та пайдаланды. Ол мемлекет дамуының сапалық көрсеткішін анықтайды. Адам капиталы – елдің ең басты күші, қуаты. Олақша, тауар немесе қандай да бір материалдық байлық емес, осы қорлардың негізін қалап, толығын қамтамасыз етіп отырған салауатты, сауатты, еңбекқор, мәдениетті адамдардың тобы. Президент Н. Назарбаев халыққа Жолдауларында, бағдарламалық Үндеулерінде, академиялық ортадағы дәрістерінде еліміздің басты капиталы ретінде сапалы білімді алдыңғы қатарлы міндет деп таниды. Демек, білім көпшілікке қолжетімді болса, оны пайдаға асыра алғанда ғана ол капитал. Білім қоғамға пайда әкелгенде ғана қайтарымы болады. Ф. Бэкон айтқандай: «Білім – ел мен халыққа пайда әкелгенде ғана күш». Егер, экономикалық, әлеуметтік, саяси даму пайда әкелмесе, ғылыми-техникалық прогрестен ешпайда жок», – дейді с.ғ.д., профессор Сұлтанбаева Г.С. өзінің «Интеллектуалды құндылықтар – қоғамдық пікір өлшемінде» атты мақаласында.

Интеллектуалды капитал адам капиталының түрі ретінде пайда болғанына көп уақыт болмады. Интеллектуалды капиталға бағытталған инвестиция өз ұтымдылығы мен жоғары нәтижелілігі арқасында кең тарады. Интеллектуалды капиталының көмегімен дарынды, жоғары кәсіпті мамандар, ғалымдар жақсы қаржылай пайда түсіреді. Яғни, білімді кәсіпке ақша табудың жолына айналдыру пост-индустриалды, ақпаратты заманның бір ерекшелігі.

Қазіргі кезде жастарымыз шет елде білім алуға әуес. Мемлекетіміздегі ұлттық немесе дәстүрлі интеллектуалды капиталымыздың дұрыс бағаланбауы- қоғамымызда бар әлеуметтік проблемалардың бірі болып саналады. Американдық жоғары білім беру жүйесінің ерекшелігі: жоғары оқу орындарының едәуір еркіндігі және автономиялылығы. Ал, мұндай